

5-6 metų amžiaus vaikų psichologiniai ypatumai

Parengė J. Žolonko

Vaikas ir pasaulis

- Žaidimas lieka pagrindiniu pasaulio pažinimo būdu, tik keičiasi jo forma ir turinys.
- Aktyviai tęsia pasaulio pažinimą: ne tik užduoda begalybę klausimų, bet ir pats formuluoja atsakymus ir versijas.
- Vaiko vaizduotė veikia beveik 24 val. per parą ir padeda jam ne tik vystytis, bet ir adaptuotis šiame kol kas sudėtingame ir sunkiai paaiškiname pasaulyje.
- Nori parodyti save pasauliui, todėl dažnai atkreipia į save dėmesį įvairiais būdais – taip pat ir netinkamu elgesiu, nes netgi neigiamas dėmesys jam būna svarbesnis už jo nebuvimą.

Vaikas ir kiti

- Sunkiai suderina savo „noriu!“ su kitų žmonių poreikiais ir galimybėmis, todėl dažnai tikrina ribų „stiprumą“ ir rimtumą.
- Noriai bendrauja su bendraamžiais, pažindamas per žaidimus ir kitą veiklą bendravimo taisykles. Nuo rolių žaidimų pamažu pereina prie žaidimų pagal taisykles.
- Labai nori būti panašus į jam reikšmingus suaugusius, todėl mėgsta žaisti „suaugusių reikalus/gyvenimą“ ir kitus socialinius žaidimus.
- Pradedą suvokti lyčių skirtumus. Dėl to gali uždavinėti tėvams daug „nepatogių“ klausimų.

Vaikas ir kiti

- Siekia didesnio savarankiškumo: nori ir gali daug ką daryti pats, bet kol kas jam sunku ilgai sutelkti dėmesį į neįdomią veiklą.
- Pradedą domėtis mirtimi ir uždavinėti daug klausimų.
- Gali sustiprėti baimės, ypatingai prieš miegą ir naktį.

Kas yra svarbu:

- Su pagarba priimti vaiko fantazijas ir versijas, nesumenkinant jo „magiško“ mąstymo. Mokėti atskirti melą, gynybinį fantazavimą ir tiesiog vaizduotės žaidimą.
- Palaikyti vaiko polinkį pozityviai saviraiškai (teisingi pagyrimai), leisti vystytis jo talentams ir gebėjimams, bet neeksploatuoti jų (svarbu neperlenkti lazdos). Pasistenkite suteikti vaikui plačias galimybes kūrybai.
- Suprasti ir priimti vaiko norus, bet nepamiršti brėžti ribas ten, kur jo norai gali pakenkti jam pačiam arba gresia kitų žmonių riboms.
- Leisti vaikui bendrauti su bendraamžiais, padedant jam tik tada, kai iškyla kokie nors {emociniai} sunkumai (kartu aptariant sudėtingą situaciją, ieškant sprendimo būdų).
- Leisti bendrauti su artimaisiais, giminaičiais, organizuoti visos šeimos laisvalaikį, kartu su vaiku aptarinėti bendrus planus.

- Palaipsniui mažinti kontrolę ir globą, leidžiant vaikui pačiam kelti sau uždavinius ir spręsti juos.
- Svarbu džiaugtis savarankiškais vaiko pasiekimais ir palaikyti jį sunkioje situacijoje, kartu ieškoti nesėkmės priežasčių.
- Šiame amžiuje (kaip ir kituose), vaikas mieliau padės, negu vykdys įsakymą. Kai jūs prašote vaiko pagalbos, jis jaučiasi svarbus ir suaugęs ir mokosi vertinti save būtent taip.
- Nebijokite ir nevenkite „nepatogių“ klausimų – vaikui jie tikrai yra svarbūs. Atsakymus duokite aiškius ir maksimaliai paprastus, nesigilinkite ir nepasakokit to, apie ką vaikas neklausė. Apie lyčių skirtumus kalbėkite atitinkamai vaiko amžių.

- Į klausimus apie mirtį stenkitės atsakyti sąžiningai (pagal galimybes), atitinkamai jūsų pačių įsitikinimus (taip pat ir religinius). Turėkite omeny, kad informacijos stoka gali įtakoti nerimastingų ir bauginančių fantazijų (baisėsių už realybę) atsiradimą.
- Padėti vaikui (ir berniukui, ir mergaitei) kovoti su baimėmis nesumenkinant grėsmės ir neprašyti „nebijoti“. Įdėmiai išklausyti vaiką ir užjausti jį, suprasti jo nerimą ir baimes. Palaikyti jį kovos su baime kelyje, būti šalia, kai to reikia ir pamažu suteikti jam galimybę pačiam įveikti lengvesnes baimes.